

od teh 2-30 K za reguliranje plač, ostalo 1-70 K pa za dež. potrebščine.

Vkljub tej ponudbi vlade, kako definitivno končati vprašanje, slovenski klerikalni poslanci niso hoteli precizirati zakona tako, da bi bilo to pokritje brez dvoma, marveč so zveržili sporazumno z Italijani načrt tako, da bi imela pokrivati učiteljsko potrebščino 20% doklada na užitnino vina, mesa in drugo ter le eno krono davščine na pivo. Stavili so v dež. proračun 120% doklado na užitnino vina in mesa in 4 K na pivo. Ker je vlada naznanila že poprej svoje principijelno stališče, da preko 100% doklad na užitnino vina in mesa za deželne potrebščine ne odobri, je bila s tem dana nevarnost, da se ne potrdi predlagane užitnine 120% in da vsled tega ostanejo ali nepokrite potrebščine za učiteljske plače ali pa dež. potrebščine. Ako je vlada vztrajala na svojem stališču, da dovoli za dež. potrebščine le 100% in za učiteljstvo le 10%, torej skupaj 110%, potem je ostalo učiteljstvo zopet praznih rok. Vsled mojega nastopa v dež. zboru in predlaganega pokritja vladi ni preostalo drugega, ako je hotela videti končno urejene učiteljske plače, da se da takorekoč prisiliti po dež. zboru, da privoli v pobiranje užitnine 120%. To pa je bilo edino mogoče s tem, da se je c. kr. namestnik v Trstu osebno zavzel za ugodno rešitev ter izposloval pri finančnem ministrstvu pokritje 120% na užitnino in 4 K na hl piva. Rešil je dano besedo ter osebno posredoval na Dunaju in se izkazal s tem iskrenega prijatelja učiteljstva. Učiteljstvo na Goriškem ima sedaj za silo regulirane plače in dobro je da ve, kako so se dež. poslanci potegovali zanje in kako stališče je zavzemala vlada, ker bo vedelo zastopati se i nadalje.

S tem imam polemiko o tem vprašanju končano neglede na to, kaj še gospodje okolo »Gorice« žele natveziti svojim volilcem.

Dr. Henrik Tuma

Temeljito poznavanje.

Dobili smo v roke knjižico, ki jo je izdalo »narodno radikalno dijaštvo« pod naslovom: »Iz naroda za narod!« — Pregledovali in prebirali smo knjigo vsestranski in tu smo zadeli na sledeči pasus stran 73.: »Poleg čitalniških in sličnih knjižic imajo pri nas v vsakem okraju tudi učitelji svojo učiteljsko in duhovniki svojo dekanijsko knjižico. Te knjižnice bi morale biti predvsem strokovne, znanstvene knjižnice. In vendar če jih pregledujemo kako malo morejo izpolnjevati svojo nalogo radi svoje zastarelosti. Modernih socialnih in poljudno pisanih znanstvenih knjig nimajo. Vsako leto se kupi semtertje le kak roman, oziroma katekizem ali kaj sličnega, naroči se »Zvon« in »Dom in svet«. To je vse. In vse te knjige potem trohijo po omarah leta in leta, ne da bi jih kdo vporabljal. Kako naj si s pomočjo takih knjižic širi učitelj oziroma duhovnik svoje obzorje in izpopolnjuje svoje znanje z modernimi pridobitvami znanosti? — Tudi te knjižnice združene in izpopolnjene, bi lahko izvrstno služile kot centralne knjižnice posameznih okrajev, če bi se dale na razpolago javnosti. Mislim, da bi naše učiteljstvo, ki se vedno šteje med najnaprednejše, to lahko storilo brez vsakega pomisleka. Za te kakor tudi sploh za vse javne knjižnice bi se moralo zahtevati od občin, dokler one same ne ustanove svojih občinskih knjižnic, vsakoletne podpore. Če že mora občina prispevati za izobrazbo do 14. leta, je dolžna, da jo pospešuje tudi še nadalje!« —

Čudom smo se čudili tej temeljitosti. Brez premisleka lahko rečemo, da so te besede zapisane kar tja »v en dan« ki nimajo sploh nikake podlage, zapisane v oni negaciji vsega pozitivnega »vseznanja«, s katerim se tako rada ponašajo nekateri ljudje.

Oglejmo si natančneje to besedilo. Lahko rečemo, da poznamo precej temeljito kranjske in deloma tudi štajerske okr. učiteljske knjižnice. Za te knjižnice prispevajo posamezni okraji iz svoje blagajne. Prej so plačevali za knjižnice tudi učitelji $\frac{1}{2}\%$, a na Kranjskem je učiteljstvo to odpravilo, pač pa se nahaja to vplačevanje še v nekaterih drugih kronovinah Avstrije. Doneski posameznih okrajev za okrajne učiteljske knjižnice so prav različni, vendar lahko rečemo, da so precej visoki. Marsikatero leto da ta ali oni okraj do 300 kron in še več. Da se pa za tako vsoto ne kupujejo le kaki romani, katekizmi, »Zvon«, »Dom in svet«, pa prav lahko dokažemo z zapisniki in katalogi posameznih okr. učit. knjižnic.

Iz statistike izdane od kranjskega dež. šol. sveta za l. 1903/4 je razvidno, da imamo na Kranjskem 13 okr. učit. knjižnic, ki štejejo (v letu 1903/4) ravno 11.772 del. v 19385 knjigah in 1916 zvezkih. Impozantno število, ako upoštevamo še to, da ima vsaka šola svojo lokalno učit. knjižnico in da je ravno slov. učiteljstvo najboljši podpiratelj slov. literature kar najbolj dokazujeta letopisa »Slov. Matice« in »Šolske Matice.«

Ker pa prispevajo za te okr. učit. knjižnice posamezni okraji, so one pravzaprav lastnina teh okrajev, in učiteljstvo tu pač ne more drugega storiti kakor le-to, da jih pridno uporablja v svojo nadaljno izobrazbo. Reorganizacija teh knjižnic je tedaj odvisna od faktorjev, kjer sede »nekdanji narodni, radikalni itd.« c. kr. uradniki.

Pač pa svetujemo c. kr. dež. šol. svetu to-le v blagohotno uvaževanje:

Iz vseh 13 okr. učit. knjižnic na Kranjskem naj se ustanovi v Ljubljani nekaka centralna učit. knjižnica. V to knjižnico naj se spravijo vsa dražja pedagoška dela iz imenovanih okr. učiteljskih knjižnic. In ta centralna učiteljska knjižnica za zgled bi ji lahko služila znana berlinska knjižnica Komensky — naj bi si nabavljala le draga monumentalna pedagoška dela svetovne pedagoške literature. V nakup takih del naj bi prispevali država, dežela in posamezni okraji.

Kolikokrat pride ta ali oni učitelj, ne le ljudski, temveč tudi srednješolski v položaj, da hoče rabiti to ali ono večje pedagoško delo, a kje ga dobiti, to je vprašanje, ki čaka še rešitve. Če hočeš imeti, kupi in daj polovico svoje mesečne plače zanj!

In kako prav bi prišla ta centralna učit. knjižnica naši — bodoči univerzi.

Vprašanje je pereče, rešitev nujna!

—e—a.

Naš denarni zavod.

Geslo: Kar plodono naložim,
v pomoč le sebi podarim.

**Hranilnica in posojilnica Učiteljskega
konvikta v Ljubljani,**

registrovana zadruga z omejenim jamstvom.

Promet do konca meseca grudna 1905 K 183.314-97.

Naznanilo. Kdor želi od zadruge kakih informacij, naj za odgovor priloži 20 h v poštnih znamkah. Na prošnje brez vpošiljatve navedenih znamk se ne odgovarja.